

Plp 62 - 2 II

4. 12

Aristoteles de anima

II

1888

Postquam Phil. determinavit de visibilibus, Lectio XVI
hic determinat de ~~de~~ auditibilibus, id est de
sono. 419 b. 4

Postquam Phil. determinavit Lectio XVII
de generatione soni, hic determinat
de immutatione soni sensus a
sono. 419 b. 33

Ἐξ ἑνὸς ἀέρος est, cuius una pars non 420 a
supereminet alteri; asperum autem,
cuius una pars alicui supereminet.

οὐ γὰρ πᾶσι ... Quia animalium non habet 420 a 6
in qualibet sui parte aerem, ut quaelibet
pars eius possit esse movenda a sono.

Ἐκκεῖται δὲ ὁ ἀέρας: est aedificatus, id est 420 a 9
firmiter dispositus

Postquam Phil. determinavit de sono, Lectio XVIII
hic determinat de voce, quae est species
soni. 420 b 5

Ἀποδεικνύεται Manifestum est, quod in 420 b 8
corporibus inanimatis e simplici percussione
causatur sonus; unde, cum percussio
statim transeat, sonus etiam cito transit
et non continuatur.

420 b 8

ἡδός idest consonantia. Sonus enim corporis inanimati, cum ex simplici percussione proveniat, uniformis est, non habens in se diversitatem gravis et acuti, unde in eo non est consonantia, quae ex eorum proportione causatur.

420 b 8

ἰσότητος = locutio, id est interpretatio sonorum ad similitudinem locutionis

420 b. 20

ἔνεκεν τοῦ εἶναι : ad bene esse

420 b 21

ἢ ἰσότητος in libro de respiratione et expiratione

Lectus XIX.

Porroquam Ph. determinavit de visibili et audibili, unum tertio determinat de odorabili.

421 a 7

Lectus XX.

421 b 9.

Porro Ph. determinavit de odorabili, hic determinat de circumstantione odoratus ab ipso. Et primum quantum ad unum, secundum quantum ad organum sensus.

421 b 10

τὰ ἕρυσσα = animalia aquatica

421 b 24

asphaltum = quaedam confectus et succis herbarum

422 a 6

ἰσότητος Determinat de instrumentis

Alpharabius et dicit, quod odor fundatur
 in sicco, sicut sapor in humido. Organum
 autem odoratus oportet esse in potentia
 ad odorem et ad siccum, sicut orga-
 num visus est in potentia ad calores
 et ad lucem.

... Philosophi postquam determinavit Lectio XXI
 de visibili et audibili et olfactibili, 422 a 8
 hic quarto determinat de gustabili.

Et dividitur in partes duas. In prima
 determinat de gustabili in communi,
 in secunda de speciebus gustabilibus
 id est saporis, ibi, species autem 422 b 10

... *ἴσχυρ ἡς ἔστι* Quod autem gustabile 422 a 11
 sit quoddam tangibile, ostendit per
 hoc, quod humor, id est sapor, qui est
 gustabile, radicatur in humido sicut
 in materia propria. . . . Manifestum est
 autem, quod sapor, qui est objectum
 gustus, non est aliqua qualitas de
 qualitatibus simplicium corporum,
 ex quibus animal constituitur, quae
 sunt propriae objectis sensus tactus;

sed causatur ab eis et fundatur
in aliquo eorum, sicut in materia,
scilicet in humo humido.

422b 34. *2. requisitor 2. ps.* ... necesse est, quod organum gustus, in quantum est iam passivum, sit humectatum; et tamen salvatur in sua natura, ut sit gustativum, id est potens gustare, cum possibile est humectari, non tamen est humectatum actu. *Naturalis 420 a 13 Sic reg. 8. h. 103*

Lectio XXII. ... Philosophus ... hic determinat ^{ultimus} de
422b 16 sensibili secundum tactum; quia tactus inter alios sensus videtur esse minus spiritualis, licet sit omnium aliorum sensuum fundamentum.

Lectio XXIII. Ostendit, quod in sensu tactus
423a 22 requiritur medium connaturale, hic inquirat phil. utrum requiratur in eo medium extraneum. Primum ostendit, quod tactus non fit sine medio extraneo; secundo ostendit in quo differant tactus, est gustus ab aliis sensibus, qui per medium extraneum sentiunt, ibi
utrum igitur 423b

Postquam Phil in parte praecedenti Lectis XXIV
 determinavit de sensibus secundum 424 a 17
 unumquemque sensum, hic determina-
 vat de sensu. Et circa hoc tria
 facit. Primo ostendit quid sit sensus; - 424 a 28
 secundo concludit solutionem quorundam
 quaedam quaestionum ex definitione sensus
 posita - 424 b 3; Tertio movet quaedam
 dubitationes circa passionem a
 sensibilibus.

Dicit, quod primum sensitivum, 424 a 24
 idest primum organum sensus est
 in quo est potentia huiusmodi, quae
 scilicet est susceptiva specierum
 sine materia. Organum enim sensus,
 cum potentia ipsa, utpote oculus,
 est idem subiecto, sed esse aliud
 est, quia ratione differt potentia
 a corpore. Potentia enim est quasi
 forma animi; ut ex supra traditum
 est. Et ides subdit, quod, magnitudo
 idest organum operum est
 quod sensum patitur, idest, quod est

susceptivum sensus, sicut materia
formae. Non tamen est eadem
ratio magnitudinis et sensitivi
sive sensus, sed sensus est quae-
dam ratio, id est proportio et
forma et potentia illius, scilicet
magnitudinis.

Ergo argueremur in II Buch.

424b14 Antiqua: Ergo ne et illa faciunt? Sed non
omne corpus passivum ab odore et sensu, et pa-
tientia indeterminata, et quae non manent ut aer.
Foetel sicut patiens aliquid. — Quid igitur
est odorare propter pati aliquid? Et odorare
sentire est. Aer (est) autem patiens hoc
max sensibilis fit.

Revers: Num igitur et illa? Sane non
omne corpus ab odore pati sensuque potest,
et ea quae patiuntur, limitari nequeunt,
neque perstant ut aer: olet enim tanquam
aliquid papus. Quid igitur aliud est olfacere
propterquam pati aliquid? Et enim olfacere
quidem sentire est; aer autem papus
cito sensibilis fit.

Thomas: Ostendit etiam, quod alia sensibilia agunt in quardam res inanimatas, licet non in omnes; dicens, ergo nec et ille sc. sensibilis alia, faciunt aliquem effectum et olportum, in res inanimatas?

Quasi dicitur sic. Sed tamen non omne corpus passivum est ab odore et sono, sicut omne corpus passivum est a calore et frigore; sed ab istis sensibilibus possunt pati sola corpora indeterminate, et quae non manent, ut aer et aqua, quae sunt humida, et non bene determinabilia terminis propriis. Et quod aer patitur pati ob odore, manifestum est, quia aer foetet sicut aliquid patiens ab odore.

Ratio autem huius diversitatis est, quia qualitates tangibiles sunt causae aliorum sensibilium, et ideo habent plus de virtute activa et possunt agere in quaecumque corpore. Sed alia sensibilia, quae habent minus de virtute activa, non possunt agere

opinio, (quod necesse est penetrare, et
phantasia est opinio,) cognitur quod
eadem apparuit ut vera et falsa.
Sed oportet, si vera falsa facta est
et non sit vera, quod res, transuen-
dens, id est transmittata ab eo quod
prius erat, lateat opinantem, quia
si non lateat eum, simul cum
veritate rei veritate opinio
et non esset eius opinio falsa. Hoc
autem adinvenit ad exponendum
quod prius dixerat de salvatione
rei. Concludit ergo . . . sc.

Faint, illegible handwriting, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Ad. 426. b. 7

46

Vel. translatio: Unde et delectabilia
quidem sunt, dum dicuntur siue vera
et impermixta ac intente ad rationem
ut acutum aut dulces aut salinum. Delectabilia
enim tunc. Omnino autem magis,
quod virtutum est, symphonia est, quam
acutum et grave. Tactus autem calefac-
tibile et frigificabile, sed sensus ratio
est. Excellentia autem contrahunt
aut corrumpant.

Thomas interpres

... Sed si plura sensibilia deducuntur
ad proportionatam virtutem, efficiuntur
tunc delectabilia, sicut in vaporibus,
quando aliquid ad debitam propor-
tionem est aut acutum aut grave
dulce aut salinum; tunc enim
sunt omnino delectabilia. Et omne
quod est virtutum, est magis delectabile,
quam quod est simplex, sicut symphonia,
quam vix acuta tantum vel gravis tantum.
Et in tactu, quod est compositum et calefac-
tibile et frigificabile. Sensus enim
delectatur in proportionatis sicut
in sibi similibus eo quod sensus est
proportio quaedam. Et.

Ad 4° 286. 4 οψηφαισε ο ερ η'ου

Antiqua: Accidit igitur aut
obicere sui ipsius veram opinionem
quam habebat salva re non
oblita neque decreditam,
aut si addeat, eandem necesse
est veram et falsam esse. Sed
falsa facta est, cum lateat trans-
cendens res. Non ergo unum
aliquid horum est neque ex his
phantasia.

Thomae interpretatis:

Contingit aliquando, quod aliqua
falsa appareat secundum phantasia-
nam quae est a sensu; et de illis
et de iisdem rebus homo habet
veram opinionem. (exempli gratia
sol) Si enim apparitis (solem non
excedere quantitatem unius pedis)
ipsa falsa est, ut idem quod opinio
cum sensu, oportet alterum duo-
rum dicere: Quorum unum est
quod in ista compositione opinio-
nis ad sensum, aliquis obiciat
veram opinionem quam prius habe-
bat re opinata, salva; it est
eodem modo manente; et ille qui
obicit opinionem, non sit oblitus, neque
decreditus. Quod est impossibile; tamen
contingent in propriis... 2.) Aliud
autem, quod oportet dicere, si primum
non dicatur, est, quod aliquis retineat
cum falsa opinione, veram opinio-
nem. Et sic, si ipsa apparitis est ipsa

visi in corpora vane passibilia.
Et similis est etiam ratio est
de luce corporum caelestium,
quae alterant inferiora corpora.

Solvit rationem (τὸ ἄνθρωπον ἰδόντα)
supra positam, dicens, quod si aliquis
patitur ab odore, quod non odorat,
quid est odorare, nisi pati aliquis
ab odore? Et respondet, quod odorare
est sic aliquis pati ab odore, quod
sentiat odorem. Sed autem non
sic patitur, ut sentiat, quia non
habet potentiam sensitivam, sed
sic patitur, ut sit sensibilis, inquan-
tum scilicet est medium in se.

Liber Tertius

Lectio I.

Ex hinc Aristoteles ad inquirendum
de intellectu accedit. Fuerunt
enim aliqui, qui posuerunt
sensum et intellectum esse
idem. Manifestum est autem,

quod intellectus non est aliquis
 de sensibus exterioribus, de quibus
 iam dictum est, et eo quod non
 coarctatur (coactatur) ad unum
 genus sensibilem cognoscendum:
 unde vertat inquisitionis, utrum in
 parte sensitiva sit aliqua alia potentia
 cognoscitiva, ut ex hoc possit accipi,
 utrum intellectus sit aliquis modus
 sensus

Dicit, quod organa sentiendi nata 425a 3
 sunt comitari ex solis duobus simplicium
 corporum, scilicet ex aere et aqua, quae ita
 sunt magis passibilia.

Concludit, quod nullus sensus 425a 11
 deficit nobis, nisi aliquis dicere
 velit, quod sit aliquod corpus elemen-
 tare praeter quatuor elementa, et quod
 sunt aliae passiones, quae possunt
 tactu discerni, quae sunt aliquorum
 corporum hic existentium, et nobis
 notorum. Et hoc videtur incon-
 veniens. Unde relinquatur, quod sunt
 quinque sensus tantum, qui a nobis habentur,

425a 14

Quidquid cognoscitur ab uno sensu ut proprium sensibile eius, non cognoscitur ab aliis sensibus nisi per accidens, sed sensibilia communia non sentiuntur per accidens ab aliquo sensu, sed per se a pluribus. Sensibilia igitur communia non sunt proprie objecta alicuius sensus.

425a 16H

Probat, quod ista sensibilia communia sentiuntur per se, et non secundum accidens. Quocumque enim sentiuntur per hoc, quod immutant sensum, sentiuntur per se et non ~~per~~ ^{secundum} accidens. Nam hoc est per se sentire, pati aliquid a sensibilibus. Sed omnia haec sensibilia per immutationem quandam sentiuntur. Et hoc est, quod dicit, quod haec omnia sentiuntur motu, id est quadam immutatione.

425a 27H

Ad Ostendit, quod si sentiuntur proprie ab aliquo sensu, quod essent sensibilia per accidens. Et hoc est, quod dicit, quod sic est de sensibilibus.

libus communibus, si essent
 propria objecta alicuius sensus,
 sicut nunc est, quod visu sentimus
 dulce. Hoc enim est, quia nos habemus
 sensum utriusque, scilicet albi et
 dulcis. Et ideo, quando coincidunt
 in unum, illud quod est unius
 sensus, per se cognoscitur ab illo
 sensu, per accidens autem ab alio.
 Ideo videns ^{albi} dulce per se, videmus
 album per dulce per accidens.

Si autem non sit sensibile proprie
 ab aliquo sensu, ^{o sensu} nunquam hoc erit,
 quod sentiat per accidens ab
 aliquo alio sensu et coincidentia
 duorum sensuum vel sensibilium
 in idem, sed omnino secundum
 accidens sensibile est, ut supra
 dictum est: sicut filium Cleonis
 secundum accidens sentimus,
 non quia filius Cleonis est, sed
 quia albus, cui accidit esse filium
 Cleonis.

425a 27

Communia sensibilia communiter
sentiantur a diversis sensibus per
se et non secundum accidens

Lectio II.

426a 425b.12

Postquam Philosophus ostendit,
quod non sit alius sensus proprius
praeter quinque, procedit ad inquiren-
dum, utrum sit aliqua potentia sen-
sitiva communis his quinque sensibus.

426c 27

San Thomas Aquinas

Demonstrat ex praemissis solutionem alte-
rius quaestionis, quare scilicet quaedam
sensibilia corrumpant sensum et quae-
dam delectent.

Lectio III.

426b & ff

Procepit Philosophus ad investigan-
dum sensum communem ex hac operatione,
qua sentimus nos videre et audire.
Ex hac autem operatione ad hoc de-
ventum est, quod potentia visiva
sentit visione; alio tamen modo quae
sentiat sensibile exterius; sed
non solum habetur, quod potentia
indicativa de actibus sensuum
sit una et communis. Et ideo

procedit ulterius ad investigandum
 huiusmodi veritatem per aliam opera-
 tionem, quae ostendit unam esse
 potentiam communem, habentem
 se quodammodo ad omnes quinque
 sensus, et haec operatio est discernere
 sensibilia ab invicem.

Porro quae P. ostendit, quod dicitur Lectus IV,
 operationes, de quibus dubium videbatur
 407a 17 batur, percipere se. actus sensuum
 propriorum et discernere inter
 sensibilia diversorum sensuum,
 non excedunt facultatem principii
 sensitivi, unde vult inquirere,
 utrum sapere et intelligere ex-
 cedant facultatem principii

Circa contraria eodem modo
 se habet homo ad cognitionem et de-
 ceptionem, quia, qui cognoscit unum
 contrarium, cognoscit et aliud et
 qui errat in uno, errat in alio.
 Et hoc est quod dicit, quod scientia
 et deceptio videtur eadem esse contra-
 riorum.

427b.5

κρίσις ^{veritas} φρονεῖν = sapere
νοεῖν intelligere

427b. 16 ἐπιδύψις = ^{vel} opinio = ^{recess} adsumptio = ^{Ph} opinio

427b 14 ff

Lectio V

427b 27

Ita videtur se habere phantasia ad sensum, sicut opinio ad intellectum. Postquam Ph. ostendit, quod phantasia non est opinio, incipit inquirere quid sit.

ἡ δὲ φαντασία ἐστὶν ἐπιδύψις
φαντασία ἐπιδύψις νοεῖν

Nel Thomas schreibt ἐπιδύψις γινώσκον.

428a 44

= sensus opinio, scientia, intellectus.

vulgariter Thomas

Lectio VI

428b 10 ff

Postquam Ph. ostendit, quod phantasia non est aliquod illorum quattuor, quae ab antiquis ad cognitionem pertinere ponebantur, hic inquireit, quid sit phantasia.

428b 26 f.

Motus autem phantasiae, qui est factus ab actu sensus, differt ab istis tribus sensibus, id est ab actibus sensus, sicut effectus differt a causa.

Postquam Philoſophus determinavit Lectus VIII.
de parte animae ſenſitiva, et ostendit
etiam quod ſentire et intellegere
non ſunt idem, hic incipit determinare
de parte animae intellectiva.

Articulus: Quare neque ipſius eſſe naturam
neque unam, niſi haec quod poſſibilis ſit. 429a 24

Reſponſum Quo fit, ut neque alia ſit ipſius
natura niſi ea ſolum, quae poſſibilis eſt.

Thomas ostendit quod intellectus non
habet organum corporale. Concludit
item ex hoc, quod non contingit
naturam intellectus eſſe, neque unam,
id eſt nullam determinatam, ſed
haec ſolum naturam habet, quod
eſt poſſibilis reſpectu omnium. Et
hoc quidem contingit intellectui,
quia non eſt cognitio tantum
unius generis ſenſibilium, ſicut
visus et auditus vel omnium quali-
tatum et accidentium ſenſibilium
communium vel propriorum, ſed
universaliter totius naturae ſenſibilis.

X

Unde sicut visus caret quodam
genere sensibilium, ita oportet
ut intellectus caret toto na-
tura sensibilium.

Lectio VIII. Porquam Ph. determinavit
429b5ff. de intellectu possibili, qui est in
potentia ad intelligibilia, hic
ostendit, quomodo reducatur in
actum.

429b5ff. Dicitur est, quod anima intel-
lectiva non est actu ipsae speciei,
sed in potentia tantum. Cum
autem sic fiat singula, id est
sic reducatur in actum specierum
intelligibilium, quemadmodum
sciens, id est habens scientiae
habitudinem, habet species in actu,
et tunc dicitur intellectus, qui
est secundum actum.

Lectio IX. Porquam ostendit Philo-
sophus naturam
intellectus possibilis, et obiectum
eius, hic movet quasdam dubita-
tiones circa praedeterminata.

Postquam philosoph. determinavit Lectus X
de intellectu possibili, unum deter. 430a 10ff
minat de intellectu agente.

Tres ponit condiciones intellectus 430a 19.
in actu, per quas differt ab intellectu
possibili.

Ponit condiciones totius 430a 22.
intellectus partis. Sicut, quod
solus intellectus separatus est hoc,
quod vere est, quod quidem non potest
intelligi de veque de intellectu agente
veque de intellectu possibili tantum,
sed de utroque, quia de utroque
supra dictum est, quod est separatus.
Excludit quamdam objectionem 430a 24

Postq. Ph. determinavit de intel. Lectus XI
lectu, hic determinat de operatione 430a 26ff
intellectus.

Sicut Impedocles posuit, quod anim. 430a 29.
citra componit multas partes et
constituit ex eis unum animal, ita
et avium multa incomplexa prius

separata componit et facit ex iis
unum intellectum, in qua compositione
quandoque est veritas quandoque
falsitas. Veritas quidem, quando
componit ea quae in re sunt unum,
et composita; sicut cum compo-
nit asymmetrum, hoc est incommensu-
rabile, et diametrum, nam dia-
meter quadrati est incommensu-
rabilis lateri. Falsa autem
compositus est, quando componit
ea quae non sunt composita
in rebus, sicut cum componit
symmetrum diametris, dicens, quod
diameter quadrati est symmetrus,
id est commensurabilis lateri.

4306 3f.

Quia quaecumque contingit affirmare,
contingit etiam negare, subiungit,
quod omnia praedicta possunt per
divisionem fieri. Potest enim
intellectus omnia dividere et secun-
dum praesens tempus et secundum
praeteritum et secundum futurum,
et vere, et false.

Determinat de utraque p[ar]te 430 b. 6
 dictorum operationum; et primo
 de ea, quae est intelligentiae indivi-
 sibilem. (- 430 b. 6. 26). Haec pars
 dividitur in tres, secundum quod indivi-
 sibile dicitur tripliciter. A. Dicitur
 aliquid unum continentate. Unde
 et illud, quod est continuum
 indivisibile dicitur, inquantum non
 est divisum actu, licet sit divi-
 sibile in potentia. . . . Potest
 igitur intellectus intelligere unam tri-
 plicem dupliciter. Uno modo secun-
 dum quod est divisibilis in pote[n]tia,
 et sic intelligit lineam unam
 quando partem post partem, et sic
 intelligit eam in tempore; alio
 modo secundum quod est indivi-
 sibilis in actu et sic intelligit eam
 ut unum quid continentis ex multis
 partibus, et sic intelligit eam simul.

Unde non est
 dicere, quod intelli-
 gatur secundum me-
 dium utriusque
 id est quod media pars
 intelligatur in medio
 temporis. Hoc enim
 non est, nisi linea
 divideretur in actu,
 sed est divisibilis tem-
 porum in potentia. Si
 autem utrumque lineae
 dividitur seorsum in-
 telligat, tunc dividit
 lineam in actu se-
 cundum intellectum
 Unde et tunc tern-
 pus simul dividi-
 tur sicut longi-
 tudo. Si autem
 intelligat lineam
 sicut unum ex
 duabus partibus
 constituturam, etiam
 intelligat in tempore
 non dividit, sed seorsum
 dum aliquid, quod est
 in utroque partibus
 temporis, sicut in
 in tantis.

B. (430 b. 14) Dicitur alio modo unum
 quando habet speciem unam, et sic

compositum ex partibus non con-
tinuis, sicut homo, domus aut
etiam exercitus; et huic respondit
indivisibile secundum speciem.

C 430 b. 20. Videtur (b. 20) unum
esse, quod est penitus indivisibile ut
punctus et unitas. Dicit, quod
punctus, quod est quoddam signum
divisionis inter partes lineae, et
occurrit, quod est divisio inter partes
de continuo, sicut instans inter partes
temporis, ^{sydote} monstratur ^{s.} est unum ^{est}
status intellectus sicut privatus, id est
per privationem continui et indivi-
sibilis.

430 b. 26 Determinat de secunda intellectus
operatione, quae est compositio et dicitur
Lectio XIII. Postquam Th. determinavit de
431 a 4. intellectu secundum se, hic deter-
minat de intellectu per comparationem
ad sensum

431 a 19 Et licet sensus exteriores sint plures,
tamen ultimum, ad quod terminantur

permutationes horum sensuum,
 est unum, quia est quasi quoe-
 dam medietas una inter omnes
 sensus. Et quamvis sit unum
 subiecto illud medium omnium
 sensuum, tamen esse ipsius est
 plura, id est ratio ipsius diversi-
 ficatur secundum quod ad diversos
 sensus comparatur. Et hoc est, quo
 discernit anima, in quo differet dulce
 et calidum

A = album   D = nigrum   431 a 25
 P = phantasia albi   S = phantasia nigri

Comparat cognitionem intellec- 431 6 10
 tus practici et speculativi (in actione), (sine actione) 431 6 12

Intell. speculativus considerat aliqd. verum aut falsum esse in universalibus, quod est considerare simpliciter: intellectus autem practicus considerat aliqd. et applicans ad particu-
 culare operabile, quia operatio in particularibus est.

Lectio XIII

Postquam Ph. determinavit 431 6 20.
 de sensu et intellectu, vnde per
 ea, quae de utroque dicta sunt,
 ostendit, quid de natura animae
 sit sentiendum.

Lectio XIV.
432a 15. Postquam Phil. determinavit de partibus animae vegetativa, sensitiva et intellectiva, nunc quarto determinat de parte animae motiva.

Lectio XV.
433a 9 Postquam Phil. procepit disputare sive ad inquirendum quid sit principium motus localis in animalibus, hinc determinat veritatem.

Lectio XVI.
433b 24. Postquam phil. determinavit de principio motu secundum localem motum in communi et secundum se, nunc determinat de ipsis per comparationem ad diversa genera animalium.

434a 12. Appetitus superior, qui est sine deliberatione, vivit deliberationem, et movet hominem ab eo quod deliberavit. Aliquantum ^{et converso} appetitus movet appetitum, scilicet superior, qui est rationis deliberantis, eum qui est plantarum et animalium; sicut in corporibus caelestibus placere superior movet inferiores, quod accidit, cum aliquis continens fuerit.

Lectio XVII.
434a 22 Postquam Phil. determinavit de singulis partibus animae

hic ostendit quomodo ad vicem ordinantur

sive quo (sensu tactu) nullus alius esse potest 434a 28-29

et per consequens neque aliquos animalis cuius ratio
perficitur ex hoc, quod habet sensum.

Postquam Ph. ostendit, quod tactus de neces. Lectio XVIII

sitate inest omnibus animalibus, hic intendit ostendere, quod impossibile est corpus animalis esse simplex puta quod est igneum vel aereum, sicut Platonici posuerunt quaedam animalia esse aerea. -

0
1